

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyéni tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Egy példány 10 fillér.

FŐSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

BETEGH PÁL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DERÉKI ANTAL

FŐMUNKATÁRS:

FÜLPI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyit-tör sora 1 K.

M. kir. postatakarékpénztári chequeszám 10,489. szám.

A jövő nemzedék.

Valamint az államok életében, a mindenkor jelen kormányzatnak és törvényhozó testületnek nem az az első föltétele, hogy csak a pillanatnyi jelennek munkálkodjék, hanem inkább a jövő nemzedék számára a talajt a tovább fejlesztés számára gondosan és szilárdul megalapozza, épügy a társadalomnak, mint államalkotó erkölcsi és etikai testületnek, legelső és elengedhetetlen kötelessége, a legnemesebb altruizmussal, nem a saját boldogulásának föltételeit, hanem a jövő nemzedék erkölcsi és physikai fejlődését úgy megalapozni, hogy az a jövő hivatásának megfelelni és a nemzeti erőt tovább is fentartani képes legyen.

A szocialis munkálkodás szükségességének megismerése, mind szélesebb és mélyebb nyomokat vájt magának társadalmi életünkben és az egymásnak ellentmondó, egymást leküzdő és meggyőző fogalmak, mind élesebb körvonalakban bontakoznak ki a bizonytalanság és tapogatózás kaoszából, jelentve egy új kor, egy új század ébredésének hajnalát, mely ragyogó pirjával már előre veti jótékony hatásu első sugarait...

Az állam, a törvényhozás, sőt maga a büntető bíróság is, általános szocialis törekvésében, társadalomjavító humánus észleletei nyomán oda jutott, hogy minden erkölcsi züllés, elkövetett bün forrása, az emberiség elhanyagolt gyermekekorára és annak eltévesztett nevelésére vezethető vissza.

Abban a zsenge korban, melyben minden jó és rossz tulajdonság még kifejezetlenül szunyadozik a gyermek lelkében, részben külső befolyások, szűkös anyagi körülmények, elhanyagolt nevelés vagy más rosszakkal való érintkezések adnak irányt a gyermek lelkületének és a jövő nemzedék — jó kormányos hiányában, — már ebben a zsenge korban szenved el a szocialis hajótörést, melyből megmenekülni csak nagy ritkán vagy talán sohase képes.

Az állam, a társadalom, a család kötelessége tehát a jövő nemzedéket a korai hajótöréstől elterelni és a jövő nemzetalkotásnak eme főnséges művét mindenekelőtt a szegény, nyomorral küzdő néprétegeknél kell megkezdenie.

Meg kell előzni az elhanyagolt csecsemők nemzetpusztító nagy halandóságát, különös figyelemmel a törvénytelen csecsemőkre, kiktől szülői a leggyakrabban nem a köteles gyermekszereket hiányából, mint inkább az elviselhetetlennek látszó nevelési költségek, a nagy szegénységük miatt igyekeznek, gyakran a legnagyobb bün elkövetése révén is megszabadulni.

Minden államnak első sorban kötelessége a gyermekhalandóságot, az állam jól felfogott érdekében lehetőleg neggátolni, mert hiszen államhatalmának és nemzetének növelése a népek szaporodásában, faji terjeszkedésében nyeri kiegészítő és növelő erejét.

A jövő nemzedéket még koraszsege korában nem volna szabad sem földmívelési, sem ipari foglalkozással testileg satnyítani és szükség esetén meg kellene azt még saját szülőinek önző és ki-zsákmányoló szándékától is óvni, mert az egészséges testben fejlődhetik és bontakozhatnak ki csak az egészséges lélek.

És ha a csecsemő az állam és társadalom oltalma alatt, túlélve legelső nehéz életéveit félig felnőtt gyermekké fejlődik, nem volna szabad megengedni, hogy a kenyérkeresetben görnyedő szegény szülők felügyelete nélkül, kikerüljön az utcára, a hol erkölcsileg ép úgy mint testileg még inkább elsatnyulhat, mert a naplopás, csavargás, tolvajlás és egyéb bünök épen ebben a korban vernek leginkább gyökeret a kibontakozó, kicsiny lélekben és ha egyszer gyökeret vertek, akkor az erkölcsi alap örökre megrendül és a gyermekből nevelhető erkölcsi tényező, örökre elveszett az állam és társadalomra nézve.

A gyermekvédelem egyik legnemesebb feladata tehát abban rejlik, hogy a serdülő gyermeket a rossz környezet káros befolyásától, — akár a családon belül, akár azon kívül, — napközi otthonok létesítésével el kell vonni és itt kényszereszközök, kényszernevelés alkalmazásától sem szabad visszariadni; a napközi otthonokat az iskolákban kell megteremteni, a hol a szegénységük miatt arra kényszerült gyermekek meleg táplálékkal láttassanak el és a hol a szülők vagy a család benső erkölcsi élete nem nyújt elég biztosítékot, vagy oltalmat a gyermek jövő

erkölcsi fejlődésére, azokat megfelelő családi környezetbe idegneknel kell elhelyezni.

Az ember már alkotásánál fogva és mindinkább kidomborodó akaraterojénél fogva is szocialis társadalmi lény, mely csak hozzá hasonló környezetben fejlődhetik eredeti rendeltetésének célja felé; azok az egyének, a kik saját akaraterojüket képtelenek a társadalom akaraterojébe olvasztani, azok a társadalomra nézve közveszélyesek; épen azért kell a jövő nemzedék nevelését és oktatását úgy irányítani, hogy akarátát a köz által elismert jónak, észszerűnek mindenbe alárendelni képes legyen.

Sajnálattal kell itt megemlékezni, hogy a szülők durvasága, kiméletlensége, gyakran kegyetlensége leginkább képes a gyermek lelkéből minden emberi érzést eleve kiölni: az ilyen szülőket még kényszer útján is meg kell fosztani gyermekeiktől, mert nem állanak azon az erkölcsi magaslaton, hogy a jövő nemzedékét aggodalom nélkül reájuk lehetne bízni...

Mindezeket a gondolatokat a nálunk legközelebb megalakult „Népművelési egyesület” létrejötte váltotta ki belőlem és ha ez az egyesület nem fog eltérni legelemibb létjogosultságától, legelső kötelességétől, akkor szívesesen üdvözlöm, mint nemzetünk, mint megyénk és városunk „jövő nemzedékének” leghivatottabb oltalmazóját...

Deréki Antal.

A vármegye békéje.

Bajos olyan dologról írni, a mi nincs, a mi nem is volt és az előjelek után ítélve még hosszú ideig nem is lesz.

Mert ha őszinték akarunk lenni 1867. óta bármilyen erőltetett meggyőződéssel hangsúlyoztuk és tettük megszámlálhatatlan szónoklatunk tárgyává, vármegyénkben nem volt, nincs és ha csak valamelyes nagy átalakulások nem következnek be, — nem is lesz béke.

Az egyéni, családi, felekezeti, politikai és társadalmi ellentétek és az ezekkel járó egyéni és személyi törekvések sehol olyan határozott és szinte áthidalhatatlan ellentéteket nem teremttettek, mint épen a mi vármegyénkben, a hol az egyének is akként formálódnak és alakulnak át, hogy a kibén ma még a legmegbízhatóbb jó barátot hittünk birni, holnapra már saját érdekeit védve, ellenségünkkel vedlik át.

Sejtettük, éreztük, tudtuk, hogy nagyban keverték és keverik a kártyákat egyes kielégítetlen törekedők; ez a törekvés azonban nem maradt meg szigorú egyéni keretekben, hanem klikkekre tömörült és mindegyik klikk egy-egy ütő kártyát tartott és tart kéznél, hogy azt alkalomadtán úgy és akként játssza ki, hogy a többiek ijedtükben kénytelenek legyenek a játszmaról lemondani.

Most az alispáni állás körül folyik a játszma; azonban ez csak strohmannak szolgál, mert a va banque most tulajdonképpen a főispán ellen irányul, csak hogy ezt az ütőt ultimó-nak tartogatták.

Sejtettük, éreztük, tudtuk, hogy a közvélemény idegesességének mesterségesen való szítása, a partikularismus terjesztése nem minden ok nélkül való; de a nagy ködben, a nagy összevisszaságban képtelenek voltunk a kulisszák mögé betekintést nyerni és csak tapogatóztunk a sötétben, épen úgy mint az egész félrevezetett nyugtalan közvélemény.

Csak egyben, tudniillik abban különbözünk egymástól, hogy bennünket a kutatásban és megfigyelésben nem egyéni érdek, sőt nem is egyénekhez kötött érdek, hanem kizárólag az igazság kiderítése vezérelt.

Hát ma már lehullott a hályog a szemünkről, belelátunk a kártyákba és miután — mint a jó kibicnek ez a kötelessége, — az összes játszófelek kártyáiba betekintést nyertünk, ide szögezhetjük a szemünk előtt kibontakozott igazságot.

Ez az igazság pedig nemcsak előttünk, de ez egész közvélemény előtt a néhány résztvevő játékos kivételével teljesen ismeretlen volt.

Az igazság legjobb tudomásunk szerint szárazon leírva ez: A mult december havi alispánválasztás előtt egy jelentékeny csoport követelte a volt alispán dr. Damokos Andor elejtését részben a multban volt súlyos fegyelmi ügye, részben pedig — szerintük — politikai megbízhatatlansága miatt.

A főispán azonban hosszú idei szolgálatára való tekintetből, másrészt pedig azért, mert a volt alispán írásbeli nyilatkozatot adott, hogy rövid időn belül, azaz egy év alatt nyugdíjaztatását fogja kérni, nem foglalt el-lene állást.

Azonban a választás után az alispán, az előzőleg nyújtott garanciáról úgy nyilatkozott, hogy az rá nézve kötelező erővel nem bír; sőt midőn a közigazgatási bíróság megsemmisítő ítélete a megyéhez érkezett és a főispán neki kijelentette, hogy a történetek után tovább nem foglalhat állást mellette, az alispán a megyei fegyelmi bíróság tagjai előtt

kijelentette, hogy ezután mindenben a főispán megbuktatására törekszik; nagyon természetes, hogy az írásbeli garancia semmisnek nyilvánítása és a főispán ellen elfoglalt álláspontjánál fogva, maga szolgáltatta a döntő okot arra nézve, hogy a főispán mellett állást nem foglalhat.

Történt itt még egyéb is, más is, de erre addig rá nem térünk, míg a kulisszák mögött folytatott kártyajáték a nyilvánosság számára teljesen meg nem érik...

Előterbe tolul most a legelső kérdés: minő álláspontot foglalhatnak el azok a kik 124 szavazattal a múlt kori választás alkalmával, mintegy becsületüket lekötötték szavazatukkal?

Az egyetlen igazságos és logikus válasz csak az lehet: ugyanaz aki a választás előtt tett kötelezett írásbeli garanciát egy újabb nyilatkozattal semmisnek nyilvánította, ezzel feloldotta azokat is, a kik éppen ennek erejénél fogva megtisztelték szavazatukkal; mert a kötött egyezés csak mindkét fél egyenlő betartása mellett válhatik kötelezővé...

Ez a mi véleményünk erről a dologról és a kik a vármegye sokat hangoztatott békéjét nemcsak színelig de szívből is óhajtják, nem helyezkedhetnek más álláspontokra, ha az igazság erkölcsi alapján akarnak maradni.

Az alispáni állás tehát a közigazgatási bíróság ítéletének jogerőre válásakor megszűnt; ideiglenesen Dr. Paál Árpáddal töltenek be, most következik a törvényes eljárás; biztos értesülésünk szerint a főispán e hó 27-én 30 napi lejárattal pályázatot hirdet az alispáni állásra, melyre mindenki, aki erre jogosult és kvalifikációval bír pályázhatik; utána pedig 8 napon belül, tehát április hó elején következik a választás.

Nem vágunk az események elébe; egyénekért, személyes érdekekért nem exponáljuk magunkat; de egy feltételt, mint a mi természetes álláspontunkat előre is hangsúlyozunk, hogy a megválasztandó alispán egyénében garanciát követelünk, hogy a függetlenségi 48-as pártnak rendíthetlen híve legyen.

Udvarhelynek — Udvarhelyről.

Székely testvéri szeretettel üzeni:

Fülei Szántó Lajos.

En a székely nép származására nézve, a hun-elmélet híve vagyok. Hogy miért? — annak fejtegetése nem tartozik most ide. Az ősrégi rabonbán-várost látom tehát Székelyudvarhelyben, mely felett annyi zivataros század viharzott el. Bizony csak kevés város küzdött, szenvedett oly sokat, mint a székelység anyavárosa. — Megérdemelné, hogy annyi küzdelem, oly nagy történelmi múlt után, ott lássuk az elsőrendű városok fényes sorában...

Valljuk meg őszintén, hogy ezzel a történelmi múlttal keveset törődünk. Városunk központi fekvéséből származó nagy előnyeit, kiható erejét felhasználni nem igyekeztünk. Éltünk máttól — holnapig. S ez idő alatt a jóval kisebb jelentőségű városok fejlődtek, megerősödtek, virágzásokhoz jutottak.

Székelyföldön a vezérszerepet Udvarhelynek kellene vinni. E helyett azt látjuk, hogy a vezetőség nem itt, a székelység központjában, hanem a periferiáján van. Ily formán elesünk és folytonosan elesünk minden nevezetesebb akciótól, támogatástól;

olyan tényezőktől, intézményektől, melyek nemcsak dísz, hanem erő forrást, gyarapodást jelentenek. E két utóbbi hiányában pedig — világ csufjára a „község” színvonalára esünk s így a „város” jellege is elveszítjük.

Tegyük meg tehát mindent, ami tőlünk kitelhet. A gazdasági dolgok rendezése, az erőgyűjtés: idők munkája; de a történelmi emlékek ápolása, hatalmi körünkbe esik. És itt eljutottam ahhoz a szemponthoz, mely e sorok megírására vezetett.

Városunk némely utcáinak újabb elnevezésénél nem látok elég székely történelmi érzéket. Duskáltak a sok fényes, országos hírű nevekben. Hát ez igen szép dolog, de ezeknek a nagy neveknek tisztelte közkinés gyanánt él a nemzet lelkében s ezer meg ezer utcát, teret neveznek el róluk a nagyobb városokban, míg a kisebb városoknak első sorban saját jelesebb embereinek nevét és történelmi emlékeit kell megörökíteni, ha másképpen nem lehet, legalább az utcák elnevezésében. Egyébiránt ezt a kötelességet és hálát teljesítik mindenfelé. Budapest például az országos emléktől nagy hazafiakkal mellett büszkeséggel emlegeti Rökk Szilárd, Kiss János, Rottenbiller, Gerlóczy, Királyi Pál, gróf Zichy Jenő stb. neveit az utcák tábláiban is.

Ha az idegen Udvarhelyre megy, bizonyára a székely karaktert keresi mindenben, még az ételekben is. Az utcák sablonos elnevezésénél önkéntelenül is kérdeni fogja: Miért nincsen itt Rabonbán- vagy Zandirhám-ter? Csaba-utca?

Igazán csodálkozom hogy nem vették figyelembe: Izabella királynő, Székely Mózes, Mikes Kelemen, Beldi Pál, Körösi Csoma Sándor, Baróti Szabó Dávid, Bod Péter, Szántó Mirabornok, Borbély János, Szeles János, Benkő József, Sombori János, Kiss Gergely, Gábor Áron, Bartha Miklós nevét. E nevek nagyrésze benne van a város történetében. A többiek pedig a székelység nagyságai. Megérdemlik, hogy emléküket a futó idővel ne távozzék tőlünk, hanem közelebb jöjjen, uton-útfélen szemünk előtt álljon, nagy tettekre lelkesítsen, ősi erények követésére buzdítson.

Nemrég Szombatfalvát egyesítették Udvarhellyel. Helyesen, mert még az én gyermekkoromban is úgy tekintettük, mint a város külvárosát. Amde most miért mondják vagy írják: „A város Szombatfalvi része”? Nem helyesebb lenne jó történelmi érzékkel így beszélni vagy írni: Szombatföld vagy Szombatföldje. Így nevezték Szombat nevű birtokosától (de genere Ugron.) Budapesten is van Angyalföld, mely mint több utcával beépített külterületi rész nőtt össze a fővárossal és mégis fenntartotta nevét.

A Székelyudvarhelyi egyesített Szombatfalva megszűnével, helyén előállt az ősi Szombatföld: most városunk Szombatföldje. Helyesebb tehát, ha ily értelemben beszélünk vagy írunk, valahányszor szó esik a régi Szombatfalváról.

Lapzárta előtt.

Budapest, febr. 22.

A képviselőház keddi ülésén a házszabályrevízió alkalmából Andrássy Gyula gróf belügyminiszter nagyszabású beszédet mondott, melyben kifejti, hogy nem a kormánynak, hanem a Háznak van szüksége a javaslatra; hogy azt nem a kormány, hanem egy képviselő terjesztette be, mivel szemben őszintén bevallja, hogy a javaslat sürgős beterjesztését ő kívánta, mert azt a nemzet érdekében égetően szükségesnek találta.

Visszautasítja azt a gyanút, hogy a házszabálymódosítás eszméje Bécs-

ből eredt; a király nem követelte, sőt csak azután tudott róla, mikor már az indítvány napirendre tűzetett. Biztosítja a Ház, hogy nemzeti vívmányok nélkül semmiféle katonai létszámmelésbe nem mennek bele; sőt a választói jogra nézve azt is kijelenti, hogy azok az elemek, az az osztály, mely ma Magyarországot kormányozza, a törvény életbeléptetésével nem fog letűnni a parlamenti élet küzdőteréről, bár úgy akarja a javaslatot megcsinálni, hogy abban a szociáldemokrata pártnak is helye jusson.

Utána Eötvös Károly beszélt, de a legnagyobb jóakarattal sem nevezhetjük ezt a beszédet komolynak, noha eltalálta a mai parlament izlését, midőn komoly, objektív felszólalás helyett vicceivel mulattatta a képviselő urakat.

KÜLÖNFÉLÉK.

Fölhívás a gazdakörök t. elnökeihez.

A csikszeredai m. kir. földművelőiskola igazgatósága március 1-től kezdődőleg 8 heti gazdasági tanfolyamot tart, melyen a tanulók a mezőgazdasági és állattenyésztési ismeretekben, háziipari foglalkozásokban stb. lesznek kiképezve, sőt az általuk jól készített egyes háziipari tárgyakat jutalmul meg is kapják.

A 8 hét alatt lakást és élelmet államköltségen kapják, az oktatás is díjtalan.

A tanfolyamra fölvetetnek 17—22 éves fiúk és legények, lehetőleg jobb módú kisgazdák fiai, kik visszatérve ismereteiket idehaza a faluban érvényesíthetik.

Hogy ezen tanfolyam mily fontos és mily jó hatása, azt a józanul gondolkodó székely kisgazdák előtt fejtegetni felesleges.

A vármegyéből 10—12 fíu lesz elhelyezhető.

Az átszállítás szintén államköltségen történik, úgy, hogy március 1-én reggel 8 órakor indulnak Székelyudvarhelyről az államköltségen fölfogadott székerek a miniszteri kirendeltség irodája előtt, melyek a fiukat fölveszik.

Fölkérem azon gazdasági elnököket, kik falujokból 1—2 fíut küldenek, szíveskedjenek részükre igazolványt (ajánló levelet) kiállítani és úgy intézkedni, hogy a fiuk ezen igazolvánnyal március 1-én reggel 7 órakor nálam jelentkezzenek és a 8 hétre szükséges fehérműt magukkal hozzák.

Dorner Béla.

Hihetetlen hírek.

Mondják, hogy városunkban, az udvarokban felgyülemlett hőtömegeket sehose hordják ki az utcákra; mondják, hogy a városi tanácssteremben belépti díj nélkül mutogatnak egy teljesen ép Szekevizet korszót;

mondják, hogy a polgári kör jellemzőstől sok uraságtól levett jelmezt is láttak;

mondják, hogy az üresedésbe jutott alispáni állásra már előre is annyi pályázó jelentkezett, hogy városunkból az összes megyéket ellátnók alispánokkal;

mondják, hogy a városunkban rendezett szokatlan sok mulatság következtében, a takarékpénztárakban tömördek váltó jutott forgalomba;

mondják, hogy a mostani hosszú

farsangnak igen hosszú lesz a böjti is;

mondják, hogy kedden a hetivásár alkalmával egy székely atyafi Galambfalván azért nem ült fel a vasúti sínre, mert nagyonságos lett;

mondják, hogy a sok farsangi mulatság következtében igen sok alispán váltólázt kapott.

E hírek valódiságáért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

— **Küldöttség a főispánnál.** Ugron Ákos főispánnál, a város elöljáróságából egy nyolctagú küldöttség tisztelettel, mely megyénk köztisztviselőiben álló vezetőjének további közreműködését kérte és arra kérte, hogy a jelentkező küzdelmekben a párt főlé helyezze magát. A főispán szíveskedéssel köszöntötte meg a bizalmat, és kijelentette, hogy mindaddig, amíg ezentul is szigorú pártalanságával igyekezik nehéz feladatának megfelelni.

— **Főispánunk Budapesten.** Ugron Ákos főispánunkat ki már huzamosabb idő óta Budapesten tartózkodott, Andrássy Gyula gróf belügyminiszter e hó 22-én szombaton, képviselőház ülése előtt kihallgatáson fogadta.

— **Sorozások a megyében.** Vármegyénkben a sorozások a következő sorrendben tartatnak meg; az udvarhelyi járásban március 2-től 7-ig Székelyudvarhely városában 9-én, székelykeresztúri járásban 11-től 14-ig az oklándi járásban 17-től 20-ig.

— **Szíves tudomásul.** Azon apprehensió alkalmából, hogy egy egyházi estély beküldött referádája, térszerűtől lapunkból kimaradt, szíves tudomására juttatjuk egyszerűen mindenkorra az érdekelteknek, hogy lapunk szűk tere nem állhat kizárólag a megnyilvánuló egyéni hírszolgálatában. Olvasó közönségünk tőlünk, más, tartalmasabb és érdekesebb olvasmányokat követel. Míg eddig készséggel állottunk és állunk ezentul is rendelkezésre; és bár főváros és Kolozsvár lapjainak példáját, már más vidéki lapok is követik azon szolidaritásban, hogy a estélyek programját, eljegyzési és halálozási híreket határozottan és bizonyos díj lefizetése mellett közlünk, mi nem követjük ezt a jogos eljárást, hanem minden jótékony és társadalmi intézménynek készséggel szolgálunk, bár még eddig sohase tapasztaltuk, hogy szolgálatainkat ha egyébbel nem is — de a lapjaitólásával némileg viszonyozták volna. És még egyet: lapunk hetenként szerkesztéséről szerdán déli 3 óráig nem kapunk értesítést ezentul egyáltalán figyelmen kívül fogjuk hagyni, mert célunk a kétszeri megjelenéssel csak az lehet, hogy mindenben az aktualitást megóvjuk.

— **Szabadságolás.** Schiller Irén székelyudvarhelyi áll. polg. leányiskolai igazgatónőnek egészsége helyreállítására a közoktatásügyi minisztérium május végéig szabadságidőt engedélyezett.

— **Helyettesítés.** Nyárádi Márk okl. polgári iskolai tanítónő a székelyudvarhelyi áll. polgári iskolai helyettes tanítónői teendők elvégzésével a közoktatási minisztérium július végéig megbízta.

— **Kinevezés.** Ö felsége a király Dr. Börcsök Andor budapesti büntető törvényszéki albirót a székelyudvarhelyi törvényszékhez bírónak nevezte ki.

— **Erdélyrészi vásárok.** Péntek február 28-án Zabola; vasárnap március 1-én Daróc (Udvarhely megye) Dicsőszentmárton, Lekenye, Zalatna; 2-án Csikkarcfalva, Küllő.

vár; 3-án Alsóvenice, Brullya; 4-én Bonyha, Deés, Zilah; 5-én Alamor, Szilágycseh; 6-án Hosszufalu; 7-én Torda.

— **Tanítók figyelmébe!** Az „Udvarhelyi tanító-egylet” központi választmánya a következő két tételre nyílt pályázatot hirdet. 1. „A tanító küzdelme az alkoholizmus ellen: a) az iskolában, b) a társadalomban 2. „Szemléletesleg is dolgoztassék ki az elemi iskolai rajztanítás anyaga és menete utalással Udvarhelyvármegye népisk. viszonyaira.” Pályadíj egyenként 60—60 korona. Csak is az „Udvarhelyi tanító-egylet” tagjai pályázhatnak, kik idegen kézzel írott pályamunkáikat nevüket tartalmazó jelíges zárt levél kíséretében alólirothoz 1908. év május 31-ig küldjék be. A pályázat eredménye a folyó évi közgyűlés alkalmával lesz kihirdetve, mikor a nyertes pályamű is felolvasandó. A pályamunka az egyesület tulajdonát fogja képezni a szerzői jog érintetlen hagyásával. Szász Ferenc, az „Udvarhelyi tanító-egylet” elnöke.

— **Az iparosok Szabad Lyceumán.** melyet vasárnap a kör helyiségében tartottak és a ciklusban az utolsó volt, szokatlan nagy közönség vett részt, mely a termet zsufolásig megtöltötte. Tamás Albert főgimnáziumi tanár tartott igen értékes, hasznos előadást „A rovarok kártékony és hasznos voltáról”, melyet nagy figyelemmel hallgattak és a végén zajos tapsokkal jutalmaztak. Boldizsár Ferenc iparos ifju szavalta elég szabatosan Petőfi „Ledől szobor” című költeményét. Majd a „Székely dalárda” régi hű tagjai léptek az emelvényre és mintha a régi lelkesedés szállta volna meg, kitűnő árnyalat, szép összhanggal adtak elő három dalt, mellyel a közönség alig tudott betelni. Méltó befejezése volt Solymossy Endre tanár remek záróbeszéde, mely úgy közvetlenségével, mint eszméinek gazdagságával a szónoklat remeke volt és a hallgatóságot lelkes hangulatba juttatta. A „Szózat” eléneklése zárta be a minden tekintetben kitűnően sikerült előadást, melyen körül belül 300 ember volt jelen.

— **A Polgári Önképző Egylet** vasárnap, e hó 23-án a „Budapest” szálloda színháztermében műsorral egybekötött jelmezes fillérestélyt rendezett, mely minden tekintetben kitűnően sikerült. A helybeli zenekar szépen sikerült nyitánya után kezdődött a műsor, melyből kiemeljük az „Orpheus a földön” című humorisztikus monologot, melyet Lucifer jelmezében Gergely György intelligens iparos ifju kitűnő kedéllyel adott elő, jól megérdemelt tapsokat aratva. Bárány Vilma elragadó kecsességgel énekelte népdalait, melyeket meg is kellett ismételnie. A műsor fénypontja azonban a „A gözember” című bohózat volt, melyet ifju Szermerjai Károly nagy otthonossággal, kitűnő jellemzéssel ábrázolt. Hosszu szünet után ez estén láttuk ismét először színpadunkon Fischer Ferencét és igazán sajnáljuk, hogy ösere-deti szép színjátszó képességét így sokáig pihentette, holott mint műkedvelőnőt mindig örömmel láttuk fel-lépni, a mit a most aratott zajos sikere is bizonyít. A harmadik szereplő Nagy Gusztáv volt, aki mindinkább beleéli magát szerepeibe és a majdan alakítandó műkedvelő társaságnak egyik hasznavehető tagja lehetne. Az álarcosok tarka tömege

mulattatta ezután a közönséget és bár nem sok új alakot láttunk, mégis ki kell emelnünk egy kártyave-tőnő cigányasszonyt, a ki éjjel tá-láló elceivel és megjegyzéseivel sok szórakozást nyújtott.

— **Agyagfalván** az olvasó kör hét-főn tartott gyűlésében Farkas Pál birtokos, igazi 48-as függetlenségi vezérférfi, aki 1901-től viselte az olvasóköri elnöki tisztét s aki a da-rabont-időszakban oly fáradhatatlanul működött a hazafias szellem ápolásán, mint megyebíró, nagy el-foglaltsága miatt, lemondott a kör elnökségéről. Helyébe a közbizalom Farkas Elek eddigi alelnököt ültette elnöknek, aki eme történelmi neve-zetességű helységben bizonyára főn-tartja az eddigi hazafias érzelmeket. Erre enged következtetni azon kö-rülmény, hogy március 15-ikét a f. évi jubiláris alkalomhoz méltóan fog-ják megünnepelni a derék tanítói kar hathatós közreműködésével. A szent napon délután az agyagfalvi réten ünnepelnek és este műkedvelő előadást rendeznek.

— **Székely gazdakörök.** A hegy-vidéki kirendeltség jóirányú akciót indított meg a tél folyamán. A mű-ködési körbe eső területen levő községekben, oda, ahol gazdakör van, gazdasági szaktanítót küld ki, aki a legszükségesebb gazdasági tár-gyakból megválogatva eszmecserét és valóságos vitaestélyt rendez. Ér-dekes látni az élelmes székelyeket, mely érdekesen szövik, fűdik a gazdasági tanítást s miként igyekez-nek minél világosabb gazdasági ismeretek birtokába. Ezek a gazdasági beszélgetések felölelik az egész köz-ség gazdasági és társadalmi életével összefüggő összes kérdéseket.

— **Uj tejszövetkezetek a Székely földön.** A Székelyföldön hatalmas lendületnek indult a modern tejsza-daság. Ennek egyik beszédes bizo-nyítéka az, hogy rövidesen a Szé-kelyföldön hatvan községben tejszö-vetkezet alakult, melyek a székely kisczudákat nagy számban vonják magukhoz. A legutóbbi napokban Backamadarason Makai Zsigmond el-nökletével, továbbá Székely-Vaján és Csikfalván alakultak meg ezek a szö-vetkezetek.

— **A választókerületek új be-osztása.** Tudvalevő dolog, hogy a választási reform keresztülvitelénél az egyes választó kerületeket is újból fogják beosztani, ezt leginkább megköveteli a magyar nemzeti érdek és az az aránytalanság mely eddig az alföldi és hegyvidéki kerületek között a népesség számát tekintve, tapasztalható volt. Mint értesülünk, az új választási törvény megalkotá-sakor nem veszik irányadónak a ke-rületek mostani számát és a man-dátumok nagy mértékben meg fognak szaporodni. — Kiszivárgott hírek szerint vármegyénkben az oláhfalvi kerületet is felosztják és más kerületbe olvasztják be.

— **Visszavándorlók.** A földmivelés-ügyi miniszterium munkásügyi osz-tálya által legközelebb összeállított jegyzék szerint az amerikai vissza-vándorlók közül 2432 bányamunkás, 12527 erdei munkás, 6832 földmun-kás, 3238 gyári és ipari munkás, 3141 mezőgazdasági munkás és cseléd nyerhet alkalmazást. A mi-niszter a belügyi és kereskedelem-ügyi miniszterrel együtt a Romániá-ból visszavándorló magyarok mun-kásközvetítését is szervezte; a romá-niai visszavándorlók munkásközvetítő szervezete ezidőszert csak az er-

délyrészi megyékre terjed ki, de ez a szervezet is közvetlenül a minisz-terium munkásügyi osztályának köz-ponti vezetése alatt áll.

— **Községi ülések.** Az udvarhely-szentkirályi, zetelaki, alsósófalvi, kö-rondi, atyhai, szentábrahádi, méré-falvi, nagy és kisgalambfalvi fogyasztási és értékesítő szövetkezetek ez évi március hó 1-én vasárnap tart-ják évi rendes közgyűléseiket, rész-ben d. u. 2 órakor, egyes helyeken pedig d. u. 3 órakor.

— **Halálozás.** Kissolymossi Simó Béla m. kir. fővigyázó e hó 23-án reggeli 3 órakor életének 39-ik évé-ben rövid szenvedés után elhunyt. Temetése Marosvásárhelyt e hó 26-án délelőtti 9 órakor ment végbe gyá-szó családja és kartársai őszinte részvéte mellett.

Nyílt-tér*

1907. B. 1290—5.

Ö Felsége a Király nevében!

A székelyudvarhelyi kir. járásbíró-ság, mint büntető bíróság Istók Do-mokos magánvádlo által Kónya Sá-muel vádlott ellen rágalalmazás vétsége miatt emelt vád felett a feleknek és Jakab Zoltán ügyvédjelölt, mint ma-gánvádlo képviselőjének jelenlétében és részvételével Székelyudvarhelyen 1907. évi december 28. és 1908. január 10. napján Nagy Kálmán kir. albiró által Gábor Ferenc és Szabó Ignác jegyzőkönyvvezetők közremű-ködésével — megtartott nyilvános tárgyalás alapján — a vád és véde-delem meghallgatása után Székely-udvarhelyt, 1908. január 10. napján következőleg ítélte:

A kir. járásbíró, Kónya Sámuel vádlottat, aki 45 éves, ev. ref. val-lású, sz.-magyarósi születésű és lakos, házas, 4 gyermek apja, némi vagyon-nal bir, kisbirtokos, napszámos, bü-nösnek mondja ki a btkv. 258 §-ban irt rágalalmazás vétségében, elkövetve az által, hogy Székelymagyaroson 1907. december 12. napján a pres-biteri gyűlésen többek jelenlétében azt állította, hogy Istók Domokos, mikor megyebíró korában 1907. év elején az ev. ref. egyház részére fa-anyagot vásárolt, 2 K-val többet nyug-táztatott az eladóval a tényleges vétel-árnál s a többlet 2 K t Goró Danival elpálkázta s ezért a vádlottat a btkv. 258. §. alapján a btkv. 92. §. alkalmazásával 15 nap alatt ezen kir. járásbíróshoz végrehajtás terhével befizetendő, az 1892: XXVII. t.-c. 3. §-ban irt célokra fordítandó s behajthatatlanság esetén a btkv. 53. §. alkalmazásával 15 nap alatt ezen kir. járásbíróshoz végrehajtás terhével befizetendő, az 1892: XXVII. t.-c. 3. §-ban irt célokra fordítandó s behajthatatlanság esetén a btkv. 52. §. értelmében 4×1, összesen 5 napi fogházra, átváltoztatandó 40—10, összesen 50 K pénzbüntetésre, mint fő- és mellék büntetésre ítéli; kötelezi a vádlottat, hogy az ezután esetleg felmerülő, az államkincs-tárból előlegezett bünyügyi költségeket 15 nap alatt az 1890: 43. t.-c. 9. §-ában meghatározott végrehajtás terhe mellett a m. kir. Államkincstár-nak térítse meg a B. P. 479, 480. §§. rendelkezése folytán; ezen b. költségeket azonban az 1890. 43 t.-c. 4. §-a alapján egyelőre behajthatat-lanoknak nyilvánítja; kötelezi végül B. P. 479., 480. §. alapján vádlottat, hogy Istók Domokos magánvádlonak 18 K 20 f költséget 15 nap s vég-rehajtás terhe alatt megfizessen. Meg-rendeli a bíróság, hogy az ítélet egész terjedelmében indokaival együtt el-ítéltnék költségére a helyben meg-jelenő „Székely-Udvarhely” című lap-ban egyszer 15 nap alatt tétessék közzé. Dr. Hin-léder Fels Ákos ügy-

* E rovatban foglaltakért nem vállal fe-lelősséget a szerkesztőség.

véd díját és költségét magánvádlo ellenében 12 K-ban a B. P. 485. §. alapján megállapítja.

Indokok:

A vádlott részbeni beismerésével, valamint a Rozsondai István, Sára Pál tanuk vallomásával igazolva van, hogy vádlott a rendelkező részben irt időben és helyen többek jelenlétében a rendelkező részben leirt tény-t állította a magánvádloról, aki ezért a btkv. 258. §-ban meghatározott vétség miatt vádat emelt.

Vádlott azzal védekezett, hogy ő Goró Dánieltől hallotta a vádbeli tényt; de egyszersmind a valódiság bizonyítására is vállalkozott, amit a bíróság a btkv. 263. §. 5. pontja alap-ján megengedett.

Azonban az állítás valódiságát bebizonyítani nem tudta vádlott, de sőt a Miklós Sándor, Márton And-rás, Goró Dániel tanuk vallomásával beigazolódtott, hogy a vádlott állítása teljesen alaptalan, vagyis rágalom. S mert vádlott cselekménye beszámítható s mert e cselekmény a btkv. 258. §-ban meghatározott rágalalmazás vétségének tényelemeit kimeríti, a bűnösség a vád alapján és értelmé-ben kimondandó volt!

De a büntetés kimérésénél enyhítő körülményként vette figyelembe a bíróság vádlott részbeni beismerését, büntetlen előéletét, csekély vagyonát, terhes családját, alacsony fokú mű-veltségét, felek társadalmi állását (magánvádlo is földmives) s mert súlyosító nem merült fel, a btkv. 92. §. alkalmazását s a kimért büntetést indokoltnak találta.

A B. P. 479., 480. §. a bünyügyi költségekben marasztalást, a Btkv. 277. §. az ítélet közzétételére vonat-kozó rendelkezést, a B. P. 485. §. az ügyvédi díjak megállapítását in-dokolják.

A kir. járásbíró, Székelyudvar-helyt, 1908. január 10.

Nagy Kálmán s k.,
kir. albiró.

Szerkesztői üzenetek.

Egy figyelő — **Lővete.** Cikkét vettük, de engedelmet kérünk, ez nem közérdekű, hanem tendenciosus személyeskedés, és így nem a nyilvánosság elé való; ha önök az elnökkel nincsenek megelégedve, egyszers-tén válasszanak más helyette; ez az egyenes eljárás.

F. Sz. L. Budapest. Cikkedet köszönet-tel vettem; a keresztapaságát elvállaltam de nem tudom megelégedésre választottam az újszülött nevé? Március 15-re remény-lem, a kellő időben ismét megörvendeztetsz valamivel. Szives üdvözlöt.

Gy. Budapest. Minden kívánságod történt, egy lappéldányt oda el is küldöt-tem. Egedd hinni, hogy ha előbb nem is de március 15-re ismét büszkélkedhetünk veled; hát a kisművész ügye hogy áll?

Sz. L. Muzsna. Köszönettel vettük és közöljük, bár nem mindenben értünk vele egyet.

Kiadó lakás!

Három szép szoba, előszoba, konyha és mellékhelyiségekből álló lakás Kossuth-utca 24. sz. alatt folyó évi április hó 24-től kiadó!

Legfinomabb kék Erdész-kréta

nedves és száraz fára, bőrre, vászonra, pa-pírra stb. való íráshoz 5 kilogrammos ládákban és tucatónként is a legol-csőbb árért

Betegh Pál

könyvkereskedésében, pa-pír és írószerek gyári raktárában Székelyudvar-helyt Szekelváros.

Vidéki megrendeléseket a beérkezés napján el-intéz.

Hazai kitűnő minőség!

Szám 114—1908. főispáni.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. közigazgatási bíróság folyó évi február hó 12-én 603—908. szám alatt kelt ítéletével, a kormányzatomra bízott Udvarhelyvármegyében mult évi december 12-én megtartott tisztujítás alkalmával megejtett alispán választást megsemmisítvén, a

vármegyei alispáni állásra

ezenel pályázatot hirdetek s felhivom mindazokat, a kik ezen VI. fizetési osztályba sorozott 6400 korona fizetéssel, természetbeni lakással és 1200 korona évi utiátalánnyal ellátott alispáni állásra pályázni óhajtanak, hogy az 1883. évi I. t.-c.-ben előirt minősítésüket igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérésüket hozzám címezve, a vármegye alispánját helyettesítő Dr Paál Árpád helyettes főjegyzőhöz **folyó évi március 28-ig** bezárólag a vármegyei ügyviteli szabályzat 3. és 4. §-ában előirtaknak megfelelően nyujtsák be.

Szekelyudvarhely, 1908. évi február hó 26-án.

Ugron Akos,
főispán,

Sz. 2—908. kj.

Arverési hirdetmény.

Szekelyzsombor község tulajdonát képező három kövü lisztelő malmát 3 egymásután következő évre haszonbérbe adni elhatározván, az árverezés **folyó évi március hó 14 én d. e. 9 órakor** fog megtartatni, Szekelyzsombor község házánál, kikiáltási ár 1500 korona; a feltételek a jegyzői irodában megtekinthetők.

Szekelyzsomboron, 1908 február hó 22-én.

Péter József, **Szítás János,**
jegyző. bíró.

„Eredeti Singer“

varrógépek a legkisebbtől a legnagyobbig, szabott ár mellett, készpénz vagy részletfizetésre, e megyében *kizárólag csak Szekelyudvarhelyt Kossuth-utca 1. sz. alatt levő „Eredeti Singer“ cég raktárában rendelhetők meg*, hol a részletfizetések is teljesítendők. Tehát sem kereskedők, sem más ügynökök *valódi* Singer féle varrógépeket nem árusíthatnak.

A varrógépek bármikor vételkötelezettség nélkül is kipróbálhatók.

Folyó évi április havában *ingenes műhímezési tanfolyamot* rendezek, a melyre már most felhivom a közönségünk figyelmét. A tanfolyamra jelentkezéseket elfogadok.

Kiváló tisztelettel:

Bokor András,

az „Eredeti Singer“ cég megbízottja.

Eladó háztelkek.

A szombatfalvi vámmal szemben, közvetlenül az aszfalt mellett 200—400 nsz.-öl területű háztelkek eladók. Részletes felvilágosítást ad Dr Szölősi Ödön, ügyvéd.

Szép jelmezzruhákat

estékre olcsón lehet kölcsön venni **Karda Dénes** fűszerkereskedéséből Kossuth-utca 61. sz.

BÉLYEGZŐK

megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legpontosabban szállítatnak **Betegh Pál** könyv-, papír-, író, rajz- és zenemű kereskedéséből Szekelyudvarhelyt.

Sz.: 987—908.

Hirdetmény.

Segesvár városának kormányhatóságilag engedélyezett

tenyésztő-állatvásárlására

folyó évi március hó 12-én fog az új marhavásártéren megtartatni.

A vásár alkalmával a város által díjak 700 K összegben fognak kiosztatni. Helypénzek vagy más díjak nem szedetnek.

Díjakban csakis azon Nagyküküllő vármegyei tenyésztők részesíthetők, kik bizonyítvánnyal igazolják, hogy a díjazandó állat legalább $\frac{3}{4}$ (háromnegyed) év óta birtokukban van.

A városi tenyész-állatvásárral kapcsolatosan a segesvári járási főszolgabíró külön hirdetménye szerint járási tenyész-állatdíjazás is fog megtartatni.

A marhalevél feltétlenül elhozandó.

A vásár alkalmával községek és földbirtokosok tenyész-állatokban szükségletüket fedezhetik.

Segesvár, 1908. február hó.

3—3

A városi tanács.

Elvállal teljes iroda- és iskola-berendezéseket olcsó áron

SZEKELY-UDVARHELY

tiszta 48-as függetlenségi lap, Udvarhelymegye legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenkint 2-szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emke Adria Rákóczy Szt-István Szepesi Ien

legjobb magyar gyártmányú diszlevélpapírok. Ezekon kívül közönséges és finom, színes és virágos levélpapírok és borítékok, levél-kártyák, gyász-**Képes levelezőlapok** 20-féle helybéli felvétel. levélpapírosok stb. Nagy választék tájképes, virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből.

NYOMTATVÁNYRAKTÁR**KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS
KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET****BETEGH PÁL****KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS
PAPIRKERESKEDÉS**

Szekelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31 (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és **j u t á n y o s** áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

k ö n y v k ö t é s z e t é t

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acélíró-tollak, rondtollak, üveg-tollak, tollszárak, disztollszárak. **Író-nok**, fekete, színes és másoló-ironok, notes-ironok, csavarironok (crayonok), zsebironok, csavarironbetétek, ironvédők, iron-hegyezők. **Kréták**, iskolai, kávéházi és fajlező kréták, színes kréták. **Tinták**, legjobb irodai és másoló tinták, színes, vegy- és ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, folttisztító, bronz.

HEGEDŰ, hegedűvonó, hurok, hegedű-iskola, hegedű-alkatrészek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek, tük. Hangoló-sípek és okarinák. Monogrammok fehérnemű és levélpapírjelzésre. Kézi nyomda. — Különféle bélyegzők, pecsétnyomók, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyák. Ajtóablak és névfeliratok öntött fémből, erdészkalapácsok gyári áron.

A Szekelyföld legnagyobb kész nyomtatványraktára

Nyomatott Betegh Pál könyvnyomtató intézetében Szekelyudvarhelyt 1908.

Mindenféle színű, nagyságu, súlyu és minőségű irodai és író-

PAPIROSOK

vonalzott és sima levélpapírok, vonalzott és rovatos papírok, rajzpapírok, írógéppapírok, csomagoló és selyempapírok, másolópapírok, itató-papírok, szűrő-papírok, torta- és befőző-papírok, könyvkötő-papírok és papírkülönlegességek. Kártyapapírok.

Lemez-papírok minden sulyban. hangjegypapírok. Sorvezetők.

Írókák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, rajzminták, szépirási és rondírási minták. Olcsó legyező-fal-diszek, klozet-papírok, szivarkahüvely, szivarka s névjegytárcák. Dohány- és szivartárcák bőrből és fémből. Bőrtárcák, pénzes-erszények, okmány és írománytáskák.

Állandóan kaphatók mindenféle

kész nyomtatványok,

u. m. községi, körjegyzői, szolgabíró-sági, végrehajtói, ügyvédi, lelkészi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjúsági iratok és képes-könyvek folyton vannak készletben. Teljes „Magyar Könyvtár“. A szekelyudvarhelyi **középiskolákban** és a városi és megyei **elemi népiskolákban** használatban levő **összes tankönyvek** raktára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beíró könyvek, főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másolókönyvek, bevásárló könyvek, zsebkönyvek (notesek), pénztártömbök (Block), bárca és szelvénykönyvek.

Körzök,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák, tolltokok, itató-deszkák, olaj- és vízfesték minden színben. Ecsetek. Irodai és zsebtintatartók, disztintatartók, tollállványok, szivacs-esésze, író-mappák. Legjobb dörzsmézőgék, gummiszalagok. — Rajzszögek, szőnyeg-szegek, kapesok stb.

Postatárkép. cheque-sz. 4890.